
Orientacions per a una **cooperació** **al desenvolupament** **feminista**

Generalitat
de Catalunya

Orientacions per a una cooperació al desenvolupament feminista, autor

Orientacions per a una cooperació al desenvolupament feminista

I. Catalunya. Generalitat.

1. Dones en el desenvolupament – Catalunya 2. Desenvolupament econòmic – Cooperació internacional 3. Economia feminista – Catalunya

364.46-055.2(460.23)

330.34:341.232

33:141.72(460.23)

© Generalitat de Catalunya

Direcció General de Cooperació al Desenvolupament

ISBN: 978-84-10393-94-3

DL: B 18630-2025

cooperaciocatalana.gencat.cat/ca/inici/

Creative Commons, llicència 4.0. Consulteu-ne les condicions a:
creativecommons.org/licenses/by/4.0/

**Generalitat
de Catalunya**

Índex de continguts

Introducció	5
Marc teòric i conceptual	7
Bloc 1. El cicle de la política pública de cooperació al desenvolupament feminista	10
Bloc 2. Transformació organitzacional	13
Bloc 3. Desplegament de prioritats temàtiques.....	14
Bloc 4. Representació internacional i incidència política	18
Bloc 5. Coherència de polítiques per al desenvolupament.....	19
Bloc 6. Recursos i finançament.....	20
Bloc 7. Gestió del coneixement.....	22

Introducció

Després de gairebé deu anys d'implementació de l'enfocament de gènere i basat en drets humans (EGiBDH) en les accions de cooperació al desenvolupament, el Govern de la Generalitat assumeix el compromís, en el Pla director de cooperació al desenvolupament 2023-2027, d'avançar cap a una cooperació al desenvolupament feminista.

Amb aquest objectiu, l'abril del 2023, la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament (DGCD) va iniciar un procés de construcció col·lectiva en què van participar actors del sistema català de cooperació i també dels països socis de la cooperació catalana.

El procés es va iniciar amb un primer document elaborat per l'aleshores Departament d'Acció Exterior i Unió Europea, amb el lideratge de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament (DGCD) i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), i que posteriorment es va enriquir amb les contribucions de l'aleshores Departament d'Igualtat i Feminismes i les que resulten de l'informe d'avaluació de l'aplicació de l'enfocament de gènere i basat en drets humans. Per garantir-ne la consistència teòrica i conceptual, es va comptar amb l'acompanyament d'una persona experta, a qui es va encarregar que elaborés un marc conceptual introductori per definir i aterrar els conceptes clau per a una cooperació feminista.

Per garantir la visió de les organitzacions feministes i de dones dels països prioritaris de la cooperació catalana que disposen del mecanisme Fons de Dones —Colòmbia, el Marroc, el Senegal, Palestina i Moçambic—, també es va crear un espai de reflexió conjunt, el novembre del 2023, a la ciutat de Tànger, en què les entitats sòcies i vinculades a l'instrument Fons de Dones van poder opinar sobre el contingut i els objectius del document.

Posteriorment, el document es va traslladar als tres òrgans consultius i participatius de la cooperació al desenvolupament del Govern (Consell de Cooperació al Desenvolupament, Comissió de Coordinació amb els Ens Locals i Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament), que van tenir l'oportunitat de fer-hi esmenes i d'aportar-hi contingut addicional.

L'abril del 2024 —i en el marc de les Jornades de Cooperació al Desenvolupament Feminista organitzades per la DGCD i l'ACCD—, es van recollir aportacions d'experts i expertes procedents de 14 països en representació de les principals agències del sistema de les Nacions Unides, de la Comissió Europea, de governs i administracions regionals i locals del Sud global, d'agències de cooperació al desenvolupament, d'organitzacions de l'acadèmia i de la societat civil. Els continguts de les Jornades van permetre completar i enriquir el document d'orientacions.

Com a resultat de les idees i les propostes recollides en aquest ampli procés de construcció conjunta, aquest document d'orientacions identifica un conjunt d'accions i les articula entorn de set blocs temàtics:

1. El cicle de la política pública de cooperació al desenvolupament
2. La transformació organitzacional
3. El desplegament de prioritats temàtiques
4. La representació internacional i la incidència política
5. La coherència de polítiques per al desenvolupament
6. Els recursos i el finançament
7. La gestió del coneixement

Aquest marc conceptual i les orientacions identificades han de facilitar el desplegament d'una política de cooperació al desenvolupament feminista per part del Govern de la Generalitat, d'acord amb el compromís assumit en el Pla director 2023-2026 i reafirmat en el Pla d'acció departamental del Departament d'Unió Europea i Acció Exterior 2024-2028.

Marc teòric i conceptual

El 2023, la DGCD va adoptar el nou Pla director de cooperació al desenvolupament per als anys 2023-2026 (d'ara endavant, PD 2023-2026), fruit d'un extens procés participatiu que va implicar multitud d'actors de la cooperació, del Nord i el Sud globals. Després de gairebé deu anys des que es va adoptar l'EGiBDH, el Govern vol fer un pas endavant en l'aposta per una cooperació al desenvolupament feminista, situant-se, així, entre els països pioners a donar resposta a un dels reptes principals dels nostres temps, la justícia de gènere.

En l'esfera internacional, els moviments feministes del Nord i el Sud globals han tingut una presència i una influència cada cop més significativa en la formulació de polítiques públiques i normes. Els moviments feministes del Nord, sovint amb més recursos i accés a espais de poder, han tingut un paper crucial en la integració de la perspectiva de gènere en institucions globals com les Nacions Unides, l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) i la Unió Europea. Han advocat per temes com la igualtat salarial, la lluita contra les violències de gènere i els drets sexuals i reproductius, i han influït en tractats i en convencions internacionals que busquen promoure la igualtat de gènere a escala global. A més, aquests moviments han mobilitzat milions de persones als carrers, amb protestes socials massives, que els han donat visibilitat i han assenyalat la urgència de les seves reivindicacions.

Per altra banda, els moviments feministes dels suds globals han aportat perspectives essencials que desafien les narratives dominants i ofereixen una visió més inclusiva i interseccional. Aquests moviments, en un primer moment han posat un èmfasi especial en la justícia econòmica, i han abordat les desigualtats sistèmiques que afecten les dones en termes de salaris, condicions laborals i accés a recursos, entre d'altres.

A més, des dels moviments dels suds globals destaquen com les qüestions de gènere s'entrellacen amb altres formes d'opressió com el colonialisme, la discriminació ètnica i el canvi climàtic, que impacta de manera desproporcionada en les dones de comunitats vulnerabilitzades. En els darrers anys, aquests moviments han liderat protestes massives als carrers, com les manifestacions contra la violència de gènere a l'Amèrica Llatina sota el lema "Ni una menos", les marxes per la igualtat i els drets reproductius a l'Àfrica, i les campanyes contra la discriminació i la brutalitat policial a l'Àsia.

Aquests moviments es produeixen en un context en què, alhora, s'eixampla la presència i la influència de l'extrema dreta, en part reaccionant a aquestes visions i propostes dels feminismes; un context de violència política creixent contra les representants d'aquests moviments (entre d'altres) i de persecució de les defensores de drets que reivindiquen drets individuals i col·lectius enfront dels totalitarismes, els extractivismes propis del sistema econòmic hegemònic i altres lògiques generadores i perpetuadores de desigualtats, que van contra la sostenibilitat de la vida.

Així, des que el 2014 Suècia va iniciar el camí d'adoptar una política de cooperació al desenvolupament feminista (retirada el 2022), diversos països com el Canadà, Bèlgica, França, Mèxic, Espanya, Xile o Alemanya també han apostat per cooperacions al desenvolupament

feministes, tot i que amb propostes bastant diferents, que en part reflecteixen també la gran diversitat de feminismes existents.

De tots els exemples s'han analitzat elements que han inspirat aquest document d'orientacions, que s'emmarca en un procés més ampli del Govern català d'impuls del feminisme en l'acció pública global, que es va iniciar la legislatura anterior i té continuïtat al Pla de Govern 2024-2027.

Per tant, a Catalunya, aquestes orientacions donen resposta a una **voluntat de transformar des del feminisme** la política pública de cooperació al desenvolupament i parteixen del fet que les estratègies per assolir una cooperació al desenvolupament feminista que aposti per canvis profunds han d'implicar el compromís polític dels governs i les seves institucions, i la participació dels moviments feministes i de les dissidències sexuals.

En aquest sentit, aquestes orientacions posen al centre les agendes, les necessitats i les demandes del feminisme, i en reconeixen la diversitat i, per tant, fan una aposta pels **feminismes contextualitzats**, en què les prioritats són definides pels moviments i els grups feministes i de dones presents en cada territori, sovint “als marges” dels espais de decisió i influència que defineixen els discursos hegemònics. La cooperació al desenvolupament del Govern és conscient, també, del repte que pot suposar en moltes societats l'ús del concepte mateix de “feminisme”, sovint estigmatitzat, criminalitzat i perseguit.

Com s'ha apuntat, existeixen múltiples feminismes i, per tant, moltes definicions del que podria implicar l'aplicació d'aquesta mirada a la cooperació al desenvolupament. A continuació, es plantejaran alguns elements clau que constitueixen les orientacions del Govern per a una cooperació al desenvolupament feminista i que no són sinó un **punt de partida per a un procés col·laboratiu de construcció de significats i implicacions**, així com del seu aterratge pràctic a la cooperació al desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació global.

En el PD 2023-2026 s'estableixen els elements principals d'aquesta nova visió feminista de la cooperació al desenvolupament. Dins de la pluralitat de feminismes existents, el text acota amb un conjunt d'adjectius algunes de les visions o mirades: **interseccional, decolonial i antiracista**.

Ahora, aquest nou marc de la cooperació catalana es construeix sobre els aprenentatges en l'aplicació de l'EGiBDH, que s'actualitza i es reforça amb l'aposta més clara pel feminisme, que reafirma la voluntat transformadora que aspira a generar canvis estructurals i sistèmics que reverteixin les desigualtats.

Aquest document d'orientacions advoca per un feminisme “**transformador**”, entenent que es vol superar el marc de l'enfocament de gènere —en la mesura que és considerat despolititzat, convertit en una eina. Aquesta voluntat transformadora té diverses aplicacions o dimensions.

D'una banda, es refereix a les transformacions que es volen promoure de les **relacions de poder injustes i desequilibrades** que formen part de **diversos sistemes d'opressió**. Aquí no és només central el patriarcat, sinó que s'adopta una mirada més àmplia de les múltiples

opressions que operen simultàniament, incloent-hi el racisme, el (neo)colonialisme o el model econòmic hegemònic. Així, és una cooperació al desenvolupament que persegueix **canvis estructurals i sistèmics profunds des d'una perspectiva multidimensional**.

De l'altra, aquesta voluntat transformadora té una traducció clau en l'àmbit de l'**organització interna** (tant de les institucions i els òrgans competents en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament com de les entitats que implementen la cooperació catalana), que té a veure, alhora, amb la coherència interna i amb la coherència de polítiques pel desenvolupament.

És un feminisme qualificat d'**interseccional**.¹ La interseccionalitat “fa referència a la constitució recíproca entre categories productores de desigualtats (com l'origen, el color de la pell, el fenotip, l'ètnia, la religió, la situació administrativa, l'edat, la classe social, la precarietat econòmica, la discapacitat funcional o psíquica, les addiccions, l'estat serològic, la privació de llibertat o la diversitat sexual i de gènere)”.²

És una perspectiva clau a l'hora d'analitzar els contextos del Sud global i les situacions específiques dels diversos grups que ha de permetre visibilitzar les múltiples opressions que viuen les dones i les dissidències sexuals, i també qüestionar-ne les causes per desmantellar-les a través de les accions impulsades des de la cooperació al desenvolupament del Govern. Es tracta d'una tasca en què són clau les anàlisis de riscos i, per sobre de tot, els posicionaments dels moviments feministes i de dones dels territoris sobre la possibilitat i la forma d'abordar-les.

En aquest sentit, les orientacions proposades incorporen una comprensió inclusiva de les opressions per gènere i identitat sexual, que superen binarismes i inclouen les vivències i les especificitats dels **col·lectius LGBTIQ+**, conscients, alhora, dels diferents ritmes i les formes diverses en què s'ha de treballar aquesta qüestió en els diferents territoris on està present la cooperació al desenvolupament del Govern.

Aquesta mirada multidimensional de les opressions obliga també a apostar per l'**antiracisme i la mirada decolonial**, dos enfocaments complementaris que fan necessari fer revisions internes, no només de la manera de concebre, implementar i avaluar les accions de la cooperació al desenvolupament. Adoptar aquests enfocaments suposa reconèixer i abordar les desigualtats racials i les estructures de poder que les generen, concretament les relacions de poder colonials —tot i que no només— que segueixen presents a nivell macro i micro, en les relacions

¹ L'observació 28 de 2010 sobre l'article 2 del Comitè per a l'Eliminació de la Discriminació contra la Dona (CEDAW) estableix: “La interseccionalitat és un concepte bàsic per comprendre l'abast de les obligacions generals dels estats part en virtut de l'article 2. La discriminació de la dona per motius de sexe i gènere està unida de manera indivisible a altres factors que afecten la dona, com ara la raça, l'origen ètnic, la religió o les creences, la salut, l'estatus, l'edat, la classe, la casta, l'orientació sexual i la identitat de gènere. La discriminació per motius de sexe o gènere pot afectar les dones d'alguns grups en diferent mesura o forma que els homes. Els estats part han de reconèixer i prohibir en els seus instruments jurídics aquestes formes entrecruades de discriminació i el seu impacte negatiu combinat en les dones afectades. També han d'aprovar i posar en pràctica polítiques i programes per eliminar aquestes situacions i, en particular, quan correspongui, adoptar mesures especials de caràcter temporal, de conformitat amb el paràgraf 1 de l'article 4 de la Convenció i la Recomanació general núm. 25”.

² GENERALITAT DE CATALUNYA. *Protocol marc d'abordatge de les violències masclistes*. Pàg. 10.

internacionals, però també en les que mantenen sovint els actors de la cooperació amb les poblacions dels territoris on treballen.

Si bé les aplicacions detallades en l'àmbit pràctic d'aquestes mirades encara s'han de definir, se'n poden establir alguns elements bàsics. Ambdues mirades requereixen avenços cap a l'horitzontalitat d'unes relacions que han de plantejar-se en peu d'igualtat, des del respecte mutu.

L'**antiracisme** ha de portar a identificar i visibilitzar les desigualtats racials, i a prendre mesures per garantir la participació equitativa i la inclusió plena dels col·lectius afectats, fomentant l'empoderament i defugint la imposició d'agendes o de solucions externes.

Alhora, la **mirada decolonial** implica, en primer lloc, el reconeixement de la història colonial i dels seus impactes, però també del valor dels sabers, les epistemologies i els models o les formes de vida dels pobles i les comunitats dels territoris del Sud. Alhora, la mirada decolonial porta també a assegurar l'autonomia i a evitar dinàmiques generadores de dependències.

Bloc 1. El cicle de la política pública de cooperació al desenvolupament feminista

→ Implementar aquest document d'orientacions com a pas previ a la creació d'una política exterior feminista.

Considerar els antecedents de treball propis i els exemples de polítiques exteriors i de polítiques de cooperació al desenvolupament feministes tant del Nord com del Sud globals per incorporar les seves bones pràctiques, les lliçons apreses i els principis rectors a una política exterior catalana en clau feminista, així com l'experiència del teixit associatiu feminista i LGBTIQ+ del territori.

→ Situar la justícia de gènere, la defensa i la promoció dels drets de les dones, les persones LGBTIQ+ i els pobles indígenes i afrodescendents al centre de totes les fases de la política de cooperació al desenvolupament del Govern de Catalunya.

Promoure una cooperació al desenvolupament que prioritzi les poblacions del Sud global tradicionalment més exposades a la vulneració de drets i/o marginades, especialment les dones i les nenes, respectant-ne l'heterogeneïtat, la pluralitat de veus i mirades en totes les fases del cicle de la política pública, des del disseny fins a l'avaluació final, passant pel seguiment. En aquest sentit, promoure també l'elaboració d'anàlisis d'impacte de gènere i de plans de país amb perspectiva feminista, comptant amb la participació d'organitzacions i de moviments de dones i feministes dels països i els territoris socis de la cooperació al desenvolupament del Govern, incloent-hi els minoritaris o que provenen "dels marges".

- **Assegurar que es promouen el respecte i l'aplicació dels marcs normatius dels drets humans als diferents nivells, considerant els diversos sistemes de protecció (universal, regionals i, si escau, estatals).**

Promoure, des de la cooperació al desenvolupament del Govern, que les accions contribueixen a respectar, protegir, garantir i estendre els drets de les dones, tal com estan reconeguts en el sistema universal de drets humans de les Nacions Unides i en els sistemes de protecció de drets regionals (Consell d'Europa i Unió Europea, Sistema Interamericà, Sistema Africà, etc.), així com a promoure la igualtat de gènere i la transversalització de la perspectiva de gènere.

- **Reformar el marc normatiu que guia la política de cooperació al desenvolupament del Govern de Catalunya perquè incorpori la perspectiva feminista.**

La Llei de cooperació al desenvolupament data de l'any 2001, per la qual cosa es fa convenient endegar un procés de revisió que incorpori aquesta nova perspectiva feminista, prenent com a base els marcs jurídics nacionals i internacionals més innovadors i amb caràcter transformador.

- **Promoure l'adopció de mecanismes per consolidar l'aposta per les polítiques i les institucions que incorporin la perspectiva feminista.**

En el context actual d'auge de les extremes dretes i d'altres moviments que promouen regressions de drets, especialment de les dones, és clau adoptar i promoure les mesures legals necessàries per fer que les transformacions cap a l'equitat puguin esdevenir permanents, especialment els drets que s'han conquerit.

- **Vetllar perquè les agendes feministes del Nord i del Sud globals estiguin presents en els processos de planificació i aprovació de plans i estratègies en què es concretin aquestes orientacions.**

Incloure la perspectiva feminista en la definició dels plans directors i els plans anuals de cooperació al desenvolupament i en el seu procés d'aprovació a través dels òrgans consultius.

- **Posar en valor les agendes dels moviments feministes dels països i els territoris prioritaris de la cooperació al desenvolupament del Govern.**

Tenint en compte que no existeix una agenda feminista hegemònica, aprofundir en el coneixement de les demandes de les diferents agendes existents i donar suport a les prioritats dels moviments feministes i de dones dels països i els territoris en què la cooperació al desenvolupament del Govern és present, evitant i superant la lògica d'imposició d'agendes.

- **Definir un pla d'avaluació específic centrat en l'avaluació de processos i en l'avaluació d'impacte.**

Determinar les avaluacions a curt, a mitjà i a llarg termini per establir els elements principals que cal valorar, les propostes d'indicadors i altres elements de seguiment, incloent-hi la realització d'estudis per definir les línies de base. Considerar en l'avaluació tant els processos

com els impactes. La definició inicial de l'objecte i la metodologia de l'avaluació —incloent-hi els processos de transformació i els indicadors que s'han de definir per valorar-ne els efectes reals— s'han de fer de la mà dels col·lectius feministes o de dones amb què s'implementen les accions, tenint en compte les seves visions dels canvis i els efectes esperats.

→ **Fomentar les avaluacions de projectes i programes des d'una perspectiva feminista, començant per la definició metodològica del que això implica.**

Garantir la participació dels països i territoris socis en l'exercici d'avaluació amb l'objectiu de millorar els seus propis processos de planificació i assegurar que es tradueixen en un impacte positiu en les futures intervencions. Assegurar la incorporació d'una perspectiva feminista en el seguiment i l'avaluació de la política de cooperació al desenvolupament, ja que és una qüestió de compliment de la normativa, d'equitat i de qualitat, i és indispensable per generar elements de coneixement que millorin les polítiques en general. Igualment, garantir que el conjunt de les intervencions no suposin un retrocés ni tinguin un efecte nociu en un avenç real vers la justícia de gènere en els països i els territoris on la cooperació al desenvolupament del Govern està present. Per tal de facilitar que les avaluacions es puguin fer amb perspectiva feminista, desenvolupar eines i propostes metodològiques i oferir les formacions necessàries a les persones que les han d'implementar.

→ **Posar en marxa mecanismes que facilitin la generació d'aprenentatges a partir de les avaluacions dels projectes i els programes, amb especial atenció a la integració del coneixement generat.**

Es preveu la necessitat no només d'avaluar el rendiment dels projectes i els programes, sinó també de capitalitzar el coneixement generat per millorar-ne l'eficàcia i l'impacte a llarg termini.

→ **Promoure l'ús de dades desagregades per diferents eixos d'opressió (incloent-hi ètnia, orientació sexual i expressió de gènere), sempre que això sigui possible, i tenint en compte les possibles limitacions legals, humanes i tècniques en cadascun dels contextos en què opera la cooperació al desenvolupament del Govern.**

Actualitzar els formularis i els sistemes d'informació per incorporar la referència al nom sentit i a la diversitat familiar en els documents administratius i en els sistemes d'informació i, d'aquesta manera, garantir la desagregació de les dades per sexe i gènere, i introduir la perspectiva de gènere en els processos de producció i d'interpretació de les estadístiques. Així mateix, continuar promovent l'ús de dades desagregades sobre la base d'altres criteris estadístics rellevants.

→ **Promoure l'ús de dades desagregades recollides als països i els territoris socis.**

Fomentar que els països i els territoris on treballa la cooperació al desenvolupament del Govern puguin generar la seva pròpia informació o dades específiques perquè alimentin els sistemes de seguiment de programes i projectes.

Bloc 2. Transformació organitzacional

→ **Posar en marxa un procés de revisió crítica de la cultura institucional de la DGCD i l'ACCD incorporant-hi una mirada feminista.**

Partir d'una diagnosi i l'adopció subsegüent de plans d'acció que incloguin l'anàlisi i l'adopció de mesures en nivells diferents, com per exemple —però sense que hi estiguin limitats—, cultura organitzativa, estructura interna, gestió de recursos humans (especialment en les mesures orientades a promoure la inclusió de la diversitat social i racial en les nostres organitzacions i en els processos de contractació de nou personal), revisió de la documentació estratègica i programàtica pròpia, enfortiment de les capacitats i els coneixements del personal, foment de l'horitzontalitat en les relacions i interlocució amb organitzacions aliades i sòcies, promovent la simplificació burocràtica en el marc de l'ètica de les cures. Aplicar de manera efectiva en clau interna el que estableixen els diferents àmbits d'actuació del Pla d'igualtat de gènere de l'Administració de la Generalitat de Catalunya vigent.³

→ **Dotar la DGCD i l'ACCD dels recursos necessaris per a la transformació organitzacional.**

Definir i posar a disposició de la DGCD i de l'ACCD els recursos econòmics i humans i els espais de diàleg necessaris perquè desenvolupin el seu propi procés de transformació organitzativa interna en clau feminista.

→ **Dotar l'estructura interna de la DGCD i de l'ACCD d'un equip responsable de liderar, coordinar, implementar i avaluar la política de cooperació al desenvolupament feminista.**

Nodrir aquest equip del coneixement i de l'expertesa de les entitats i dels moviments del Nord i del Sud global, incloent-hi la quàdruple hèlix (acadèmia, sector públic, sector privat i societat civil) per construir de forma col·laborativa marcs teòrics i fomentar l'aplicació d'elements metodològics innovadors. Formar l'equip per assegurar-ne una actualització constant.

→ **Generar noves formes de justificació més flexibles.**

Dissenyar i implementar propostes sobre aterratges pràctics de la cooperació al desenvolupament feminista i enfocaments metodològics complementaris, com per exemple la teoria del canvi.

→ **Contribuir al desplegament d'estructures i de cultures organitzatives amb mirada feminista en les entitats amb què treballa la cooperació al desenvolupament del Govern.**

Fomentar que les entitats sòcies que treballen a Catalunya, així com al conjunt de països i territoris del Sud global, enduguin processos de canvi estructural necessaris per avançar cap

³ [Pla d'igualtat de gènere de l'Administració de la Generalitat.](#)

a la justícia de gènere i la cooperació al desenvolupament feminista, tenint sempre en consideració i respectant els seus propis contextos socials i culturals de partida. Això es podrà concretar facilitant l'accés per part de les entitats a recursos formatius, eines o finançament per implementar aquests processos de canvi.

→ **Sensibilitzar els ens locals, acompanyar-los i encoratjar-los perquè incorporin una perspectiva feminista en la cooperació al desenvolupament.**

Posar a disposició dels ens locals informació, formacions i acompanyament per promoure la incorporació de la dimensió feminista en les accions de cooperació al desenvolupament que duguin a terme (per exemple, campanyes informatives, convocatòries de subvencions, contractació pública, etc.).

Bloc 3. Desplegament de prioritats temàtiques

→ **Promoure la perspectiva feminista de la cooperació al desenvolupament en el si de l'acció exterior del Govern.**

Potenciar que el conjunt dels eixos temàtics prioritaris de la cooperació al desenvolupament del Govern incorporin la perspectiva feminista per a la transformació feminista de l'acció exterior del Govern, tal com estableix el PD 2023-2026.

→ **Definir el desplegament de les prioritats temàtiques a partir de les agendes locals per promoure feminismes contextualitzats.**

Considerar, com a punt de partida, que les prioritats temàtiques han de ser definides en els contextos d'intervenció i, per tant, respondre a les agendes dels moviments feministes i de dones locals, assegurant la incorporació de les epistemologies i els sabers locals. En aquest sentit, fer anàlisis de riscos en clau de gènere contextualitzats.

→ **Enfortir la lluita contra totes les formes i les expressions de violència masclista reconegudes tant en el marc normatiu internacional i europeu com en la legislació catalana.**

Situar, com a eix vertebrador de les intervencions de la cooperació al desenvolupament del Govern, l'erradicació de les violències masclistes, com la mutilació genital femenina, la violència sexual en contextos de conflicte armat i postconflicte, els matrimonis o unions forçats, els matrimonis infantils, el tràfic d'éssers humans amb finalitats d'explotació sexual, la violència política contra les dones i persones LGBTIQ+ i contra les dones en política, i la vulneració dels drets sexuals i reproductius. Així mateix, vetllar per l'enfortiment dels moviments de dones de base per dotar-los dels instruments necessaris que n'augmentin la capacitat d'actuació i d'incidència davant de qualsevol expressió de violència masclista. Donar suport a organitzacions de dones amb experiència en la prevenció i l'abordatge d'aquestes violències del Sud global.

→ **Desplegar l'agenda feminista de les cures i les demandes que se'n deriven.**

L'economia feminista aporta una mirada nova per comprendre la tensió entre el sistema socioeconòmic actual i la sostenibilitat de la vida. El discurs polític que l'acompanya advoca per una reestructuració de les relacions personals, laborals, familiars, socials i institucionals. El repte global és emprendre mesures efectives per construir un nou escenari, en què les cures s'assumeixin com una qüestió política de primer ordre i, d'acord amb aquesta centralitat, s'asseguri que totes les persones gaudeixin del dret a rebre cura en tot el cicle de vida, i que sigui prestada atenent a criteris de justícia social i de gènere, i com a exercici de corresponsabilitat. En aquest sentit, ajudar, des de la política de cooperació al desenvolupament, a enfortir els sistemes de serveis públics per evitar que les cures recaiguin essencialment en les dones i les nenes.

→ **Afavorir la provisió, l'accés i la qualitat dels serveis bàsics en els països i els territoris en què la cooperació al desenvolupament del Govern és present.**

Promoure l'accés de dones i nenes a serveis d'atenció sexual i reproductiva i garantir-ne els drets sexuals i reproductius, com l'accés lliure i segur a la interrupció voluntària de l'embaràs, a serveis d'acompanyament i atenció psicosocial, d'orientació jurídica, de cures i d'alliberament de temps per a les famílies, especialment les dones, així com serveis específics orientats a garantir els drets de les persones del col·lectiu LGBTIQ+, ja sigui a través d'entitats privades, d'entitats socials o dels serveis públics dels diferents països on treballa la cooperació al desenvolupament del Govern.

→ **Promoure la justícia i la transformació digital del Sud global, atenent especialment a les necessitats específiques de les nenes i les dones per erradicar les bretxes digitals i garantir els drets digitals al conjunt de la població.**

Combatre la iniquitat en l'accés a les eines digitals, sobretot de les dones i nenes en zones rurals, així com capacitar-les en relació amb l'ús de les noves tecnologies. A més, fomentar la participació de moviments, entitats i dones feministes en espais de decisió, d'elaboració de polítiques i de normes relatives a la governança tecnològica. Per fer-ho possible, enfortir capacitats tècniques en aquest àmbit per elaborar un discurs propi basat en el coneixement, com a base per desenvolupar-ne el potencial d'incidència. Igualment, és clau prevenir i abordar la violència digital i promoure la seguretat digital, especialment per a defensores dels drets de les dones, assegurant-ne la protecció necessària. Addicionalment, prendre mesures per abordar la discriminació algorítmica i el biaix de gènere, racial, cultural, colonial i capacitista en la intel·ligència artificial.

→ **Continuar afavorint l'autonomia econòmica de les dones en clau de justícia econòmica.**

Promoure polítiques redistributives i redistributives que promoguin la igualtat. Enfortir les capacitats sobre la base de demandes i prioritats locals, en diàleg amb les organitzacions i els moviments feministes i fomentant el treball en xarxa, l'associacionisme i el treball en cooperatives, i promoure els treballs dignes, combatre la precarietat i la informalitat laboral en el marc d'un model d'economies transformadores i revisar les estructures productives injustes i reproductores de desigualtats. Igualment, tenint en compte la importància del concepte de

territori en molts dels contextos culturals en què la cooperació al desenvolupament del Govern està present, treballar perquè les dones i els col·lectius més vulnerabilitzats tinguin un accés més fàcil a la terra, als recursos naturals i a la comercialització dels seus productes, afavorint d'aquesta manera la sobirania territorial i alimentària de les poblacions sòcies i aliades. Promoure la justícia fiscal des d'una perspectiva feminista, com un dels instruments de política pública més igualadors.

→ **Avançar cap a la justícia ecosocial, promovent models enfocats a la sostenibilitat de la vida i del planeta en un context de crisi climàtica, ambiental i de biodiversitat.**

Promoure el lideratge de les dones i la seva capacitat d'influència i incidència per impulsar estils de vida digna, formes responsables i sostenibles de produir i de consumir recursos, contribuint a la sobirania alimentària, i models de relació amb la natura que s'allunyin de la lògica extractivista. Valoritzar i visibilitzar els sabers i els coneixements tradicionals i locals, especialment els de pobles i comunitats indígenes i rurals. Igualment, abordar les interrelacions entre el canvi climàtic, l'explotació de recursos naturals —en especial l'aigua— i els conflictes, així com els impactes desproporcionats que aquests fenòmens tenen sobre dones i nenes.

→ **Fomentar una acció humanitària amb mirada feminista.**

A partir de la constatació documentada de l'impacte especialment lesiu que tenen les violències masclistes en molts contextos de conflicte i postconflicte on es desenvolupen intervencions d'acció humanitària, prioritzar accions i destinar recursos a estudiar, prevenir i abordar les diverses violències masclistes i a garantir la protecció de les persones en situació de més vulneració de drets, entre elles, dones, nenes, adolescents i població LGBTIQ+, així com el seu acompanyament a través de serveis psicosocials.

→ **Promoure l'anàlisi de gènere en totes les fases de l'acció humanitària, des de la identificació de necessitats fins a la implementació i l'avaluació de les intervencions.**

Això implica no només comprendre les diferents formes de violència i discriminació de gènere que es produeixen en aquests contextos, sinó també adoptar mesures concretes per abordar-les de manera eficaç.

→ **Situar les dones al capdavant de la resposta humanitària.**

L'objectiu de l'acció humanitària a la qual dona suport el Govern de Catalunya és el de revertir les dinàmiques de poder existents i vetllar perquè s'apliquin els principis feministes en totes les etapes de l'acció humanitària, entre els quals cal prioritzar:

- a. **Inclusivitat.** Assegurar que totes les veus, especialment les de les dones i les de les persones de gènere divers i/o amb diversitats funcionals, siguin escoltades i considerades en la planificació i l'execució de les intervencions humanitàries. Això requereix espais segurs on puguin expressar-se lliurement i sense por de represàlies.
- b. **Igualtat de poder.** Treballar per redistribuir el poder dins de les estructures humanitàries, garantint que les organitzacions de base i liderades per dones tinguin un

paper central en la presa de decisions. Això pot incloure la transferència de recursos i la capacitat per enfortir les capacitats locals.

- c. **Transparència i retiment de comptes.** Implementar mecanismes de transparència i retiment de comptes que assegurin que les accions humanitàries són realment efectives i responen a les necessitats de les persones destinatàries. Això inclou l'avaluació regular dels programes i la publicació de resultats de manera accessible i comprensible.

→ **Destinar més recursos a les intervencions relacionades amb la construcció de pau, l'Agenda Dones, Pau i Seguretat, i en contextos de conflicte i postconflicte.**

Promoure la desmilitarització de la seguretat i les alternatives cap a models de seguretat humana que incorporin un enfocament feminista i ecologista i qüestionin l'ordre global. Fomentar la participació dels moviments de dones i dels moviments feministes en processos de pau, incloent-hi la seva presència en les taules de negociació, promocionant-ne el rol com a mediadores i com a constructores de pau, així com el seu paper en la prevenció de conflictes. La Nova Agenda de Pau de les Nacions Unides ofereix una oportunitat que cal aprofitar per impulsar aquesta participació. Alhora, enfortir i visibilitzar les agendes de pau de moviments de dones o feministes locals, que no necessàriament coincideixen amb les impulsades en el marc de les Nacions Unides.

→ **Potenciar una educació global amb mirada feminista.**

Garantir que la nova estratègia d'educació global impulsada pel Govern de Catalunya posi l'accent en la incidència i la sensibilització sobre la defensa i la promoció dels drets de les dones dels països del Sud global, especialment en els contextos en què es vulneren més els seus drets, tant individuals com col·lectius.

→ **Contribuir a descriminalitzar l'activisme i a protegir els i les activistes tant a Catalunya com als països i territoris d'actuació de la cooperació al desenvolupament catalana.**

Garantir els drets humans i la democratització de totes les societats comporta protegir les persones i els col·lectius defensors dels drets humans, amb una atenció especial als i les activistes que pertanyen a moviments de dones i/o moviments feministes que operen en contextos especialment punitius, on es veu amenaçada la seva integritat física i mental. Enfortir, des de la cooperació al desenvolupament, la seva protecció i seguretat, els mecanismes de suport que es posen a la seva disposició i les xarxes de protecció i suport a les quals tenen accés.

→ **Fomentar la participació política de les dones.**

Assegurar-ne la representació en espais de presa de decisions —no només polítics— tant locals com regionals, nacionals i internacionals, promovent la seva veu pública. Per això, facilitar el finançament de moviments de dones i feministes, per augmentar el seu potencial d'incidència i enfortir tant la seva estructura i capacitats internes com les possibilitats d'accedir a espais de decisió.

- **Promoure l'aplicació o el desenvolupament de marcs normatius alineats amb les normes internacionals sobre els drets de les dones i l'accés de les dones a la justícia.**

Impulsar processos per incorporar i aplicar a escala nacional i local les normatives internacionals que regulen els drets de les dones (elaboració o reforma de lleis, polítiques públiques, etc.). Promoure mesures que garanteixin l'accés per part de les dones a la justícia i als serveis de suport que siguin necessaris.

Bloc 4. Representació internacional i incidència política

- **Contribuir a enfortir els sistemes multilaterals clau per a la defensa dels drets humans en general i els drets de les dones en particular, especialment el sistema de les Nacions Unides.**

En el context actual de regressió de drets, de nous feixismes i totalitarismes que sovint qüestionen els diferents sistemes multilaterals, consolidar conquestes i mantenir la rellevància d'aquests sistemes, amb finançament i assegurant la participació de moviments i entitats feministes i de dones, i dels mateixos representants de la cooperació al desenvolupament i l'acció exterior del Govern.

- **Garantir la representació i la participació activa de la cooperació al desenvolupament del Govern en els principals fòrums internacionals en la matèria.**

Prioritzar els espais on es vegin representades les veus dels moviments de dones i els moviments feministes del Sud global, per exemple les sessions anuals de la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona, els actes vinculats al Fòrum Generació Igualtat d'ONU-Dones, les Conferències Regionals de la Dona o els vinculats a la Unió Africana o a la Comissió Interamericana de Dones, entre d'altres.

- **Explorar nous espais d'incidència política per a la cooperació al desenvolupament tant a escala nacional com internacional.**

Fomentar nous espais d'incidència política i aliances fora dels espais tradicionals emmarcats en el sistema de les Nacions Unides. També potenciar la contribució al Pla d'acció en matèria de gènere (GAP III i successius) de la Unió Europea als països i territoris on la cooperació del Govern ja té relació amb la Comissió Europea, i treballar per incrementar l'aportació d'informació als sistemes de seguiment. Participar i incidir en els grups de treball de l'OCDE que aborden la incorporació de la perspectiva de gènere.

- **Promoure la representació i la participació activa de les organitzacions sòcies del Sud global en els principals fòrums internacionals.**

Moltes de les organitzacions de dones o feministes de base no poden posicionar les seves agendes a escala internacional per manca de recursos. Per tant, fomentar, des de la cooperació al desenvolupament, la seva participació en aquests espais d'incidència i donar

visibilitat de manera especial a les demandes dels moviments de dones o feministes de base dels països i territoris on treballa la cooperació al desenvolupament del Govern.

→ **Enfortir des de la cooperació al desenvolupament del Govern el treball en xarxa entre moviments de dones, feministes i LGBTIQ+ de base nacionals i transnacionals, especialment del Sud global.**

Es pretén reforçar processos i accions concretes destinades a dinamitzar i enfortir el teixit associatiu feminista local i global, i promoure la creació i l'enfortiment de xarxes de dones dels països i territoris socis, així com els espais d'aprenentatge mutu.

Bloc 5. Coherència de polítiques per al desenvolupament

→ **Vetllar per l'alineament de la política de cooperació al desenvolupament feminista amb el marc del desenvolupament de la política exterior del Govern.**

En el marc de l'estratègia de definició de la política exterior del Govern, assegurar la coherència en clau feminista amb la política de cooperació al desenvolupament a través de mecanismes de governança i codisseny d'ambdues polítiques, així com l'establiment de fites o indicadors de seguiment.

→ **Posar atenció a la coherència de la cooperació al desenvolupament feminista respecte als marcs normatius que interactuen amb les agendes feministes globals.**

Aquests marcs normatius fan referència tant als instruments que subscriu i adopta el Govern de la Generalitat com als europeus i internacionals, com ara l'Agenda 2030 de desenvolupament sostenible, la Convenció sobre l'eliminació de totes les formes de discriminació contra la dona (CEDAW), la Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing, la Resolució 1325 del Consell de Seguretat de les Nacions Unides sobre dones, pau i seguretat, l'Estratègia per a la igualtat de gènere 2020-2025 de la Unió Europea i el seu Pla d'acció per a la igualtat de gènere i l'empoderament de les dones en l'acció exterior 2021-2025, o l'Acord de París sobre el canvi climàtic.

→ **Definir instruments que facilitin als departaments de la Generalitat i a les entitats del sector públic la incorporació gradual de la perspectiva feminista en les seves accions de cooperació al desenvolupament i educació global.**

Sensibilitzar, formar i acompanyar els departaments de la Generalitat i les entitats del sector públic perquè incorporin aquesta perspectiva feminista quan, en el marc de les seves competències, duguin a terme accions vinculades a la cooperació al desenvolupament i l'educació global, parant una atenció especial als àmbits de la sostenibilitat, l'empresa i els drets humans, i l'acció exterior. Així mateix, les unitats del Govern que necessitin assessorament en la matèria podran comptar amb el suport del personal tècnic de la DGCD i de l'ACCD en el marc de la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament.

→ **Refermar el treball conjunt amb el Departament d'Igualtat i Feminisme.**

És necessària una coordinació interdepartamental que englobi l'acció local i global, els diferents àmbits de l'acció exterior feminista i l'enfocament de les polítiques de transformació feminista del Govern. En aquest sentit, enfortir la relació amb el departament competent en matèria de feminisme per assegurar l'acompanyament en la implementació d'aquestes orientacions, la formació continuada en feminisme i interseccionalitat als equips de cooperació al desenvolupament, les sinergies en la representació i la incidència internacional, així com la generació i la transferència de coneixements.

→ **Enfortir la línia de treball d'empresa i drets humans, dotant-la d'una perspectiva feminista.**

Vetllar especialment pels drets de les dones en processos de contractació pública socialment responsable com a sector singularment afectat per dinàmiques d'explotació laboral i/o esclavatge modern al llarg de les cadenes de producció global i que sovint vulneren els drets de les comunitats i els pobles originaris. Aprofundir en la reflexió sobre el paper de les dones en el mercat de treball, no només com a treballadores per compte d'altri, sinó com a membres de cooperatives o promotores d'iniciatives d'emprenedoria. Establir, quan es consideri oportú, aliances amb actors del sector privat amb vocació d'impacte social per explorar iniciatives innovadores que defugin les lògiques del sistema econòmic hegemònic i ajudin a desmuntar dinàmiques d'explotació, extractivisme i perpetuació d'eixos d'opressió.

→ **Vetllar per l'alineament de la cooperació al desenvolupament feminista amb l'Agenda 2030 de Catalunya.**

Situar els principis del feminisme al centre d'un model de desenvolupament transformador, inclusiu i sostenible, com a eina de la coherència de les polítiques públiques, en línia amb la fita 17.14 de l'Agenda 2030. Amb aquest objectiu, promoure més coordinació amb el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible del Govern (CADS).

Bloc 6. Recursos i finançament

→ **Incrementar de manera significativa i progressiva el finançament d'actuacions de la cooperació al desenvolupament fins a assolir un 0,7 % dels ingressos corrents no condicionats del Govern de Catalunya.**

Finançar, amb aquests recursos, actuacions que fomentin canvis estructurals reals als països i territoris on és present la cooperació al desenvolupament del Govern i transformin les relacions de poder desiguals i discriminatòries amb l'objectiu final d'assolir la justícia de gènere.

→ **Explorar nous mecanismes de finançament.**

Partint de la bona praxi de l'instrument Fons de Dones, analitzar la possibilitat de fomentar la creació de nous instruments de finançament que contribueixin a visibilitzar les diferents agendes feministes existents i que tinguin com a objectiu final garantir la justícia de gènere.

→ **Garantir l'accés a recursos per part de moviments feministes, de dones i LGBTQI+, incloent-hi col·lectius de base.**

Vetllar perquè els recursos arribin a moviments de dones i feministes presents tant en entorns rurals com urbans, incloent-hi la possibilitat de treballar amb moviments de dones indígenes, camperoles i afrodescendents. Per això, revisar tant els requisits que s'estableixen per a l'accés al finançament com els procediments d'accés i de justificació, assegurant que aquests últims no suposin un obstacle, per la seva complexitat, i que es basin en la confiança i l'horitzontalitat entre donant i receptor, defugint lògiques fiscalitzadores.

→ **Garantir la sostenibilitat dels recursos a mitjà i a llarg termini.**

Explorar instruments com ara els Fons d'Igualtat —fons gestionats de forma autònoma, a través d'una organització independent, que no depengui dels canvis de governs— o fons multipartenariat que es nodreixen del finançament de diversos finançadors, amb l'objectiu d'oferir un suport financer sostingut a moviments i entitats de base.

→ **Destinar més recursos als moviments feministes de base i les xarxes existents, i explorar noves organitzacions sòcies.**

Tenir en compte especialment els moviments feministes transnacionals i del Sud global, així com les entitats que aportin una mirada alternativa a la cooperació al desenvolupament i que posin en qüestió el sistema patriarcal i les estructures de poder predominants.

→ **Potenciar sinergies amb actors de la cooperació al desenvolupament feminista.**

Explorar la possibilitat de treballar conjuntament i de manera coordinada amb altres governs que han apostat per implementar una política de cooperació al desenvolupament feminista, tant del Nord com del Sud globals.

→ **Vetllar perquè les subvencions directes incloguin la perspectiva feminista.**

Garantir que les subvencions directes, tant a organismes multilaterals com a governs i administracions públiques del Sud global, compleixin també amb les directrius del PD 2023-2026 i incorporin la perspectiva feminista en el disseny, l'execució i l'avaluació de les seves actuacions.

Bloc 7. Gestió del coneixement

→ **Potenciar els espais de transferència horitzontal de coneixements entre moviments de dones i feministes.**

Fomentar la cooperació circular entre els i les agents provinents de països i territoris del Sud global, molt especialment entre les organitzacions finançades per l'instrument Fons de Dones, i explorar la creació d'una escola de feminismes com a espai de debat, reflexió, intercanvi i innovació sobre els diferents feminismes existents.

→ **Reforçar les cooperacions tècniques orientades a la mobilitat de coneixements dels departaments i les entitats del sector públic.**

Seguint amb la línia de treball de l'ACCD d'intercanvis d'expertesa dels departaments del Govern amb administracions i governs del Sud global, promoure que es facin també en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament en clau feminista.

→ **Crear sinergies de manera periòdica amb centres de recerca del Sud global.**

Fomentar línies de recerca innovadores que recullin les preocupacions, les demandes, les realitats i les necessitats de les organitzacions feministes, especialment del Sud global, i que contribueixin al desenvolupament de l'expertesa i les capacitats instal·lades.

→ **Vetllar per la formació continuada en feminismes dels i les agents del sector de la cooperació al desenvolupament.**

Garantir la participació del personal directiu, els càrrecs intermedis i el personal tècnic de la cooperació al desenvolupament del Govern en les formacions de l'Institut Català de les Dones i altres centres i espais de formació, de forma continuada en el temps, de manera que s'incorporin nous sabers, es promogui la innovació i es generi coneixement col·lectiu.

→ **Alimentar plataformes de creació i gestió de coneixements sobre la temàtica.**

Fomentar la incorporació d'expertesa i dotar de productes concrets la base documental en temes relacionats amb la justícia de gènere, assegurant especialment les aportacions dels nostres socis del Sud global en plataformes de transferència de coneixement tant d'abast nacional com europeu i internacional.

→ **Crear un grup d'experts i expertes nacionals i internacionals en cooperació al desenvolupament feminista amb l'objectiu que puguin assessorar en la planificació estratègica i proposar accions innovadores.**

Reflectir la diversitat social, assegurar la presència del Sud global, incloure l'experta en gènere del Consell de Cooperació al Desenvolupament. Combinar en els perfils la quàdruple hèlix (acadèmia, societat civil, institucions públiques i sector privat), especialment del Sud global.

→ **Promoure el rol de les universitats com a actors de la cooperació al desenvolupament, especialment en l'àmbit de l'educació global i transformadora.**

D'una banda, com a generadores de coneixement a través de la recerca oberta, la transferència i l'intercanvi de coneixement. De l'altra, com a formadores són un soci indispensable per enfortir aquesta dimensió feminista de la cooperació al desenvolupament en futurs professionals de la cooperació a través dels currículums formatius en cooperació al desenvolupament.

→ **Posar a disposició de les entitats sòcies —tant catalanes com del Sud global— serveis d'assessorament i formacions.**

Aquests serveis tenen com a objectiu que les entitats sòcies incorporin de manera progressiva la dimensió feminista en les seves intervencions tant de cooperació al desenvolupament com d'acció humanitària i d'educació global. Així mateix, donar suport a la creació o l'enfortiment de serveis i xarxes locals del Sud global perquè duguin a terme aquest assessorament i formació en els seus territoris i regions, promovent el desplegament de la dimensió feminista més arrelada i contextualitzada, afavorint l'enfortiment i l'autonomia dels sabers i els coneixements locals, i defugint les lògiques colonials.

→ **Fomentar, des de la cooperació al desenvolupament del Govern, una comunicació interna i externa feminista, en què tots els sectors de la societat se sentin igualment representats i visibilitzats.**

Pensar i desenvolupar noves eines, canals i formats que siguin efectius per transmetre continguts en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament des d'una perspectiva feminista.